

Betreft: advies raadsvoorstel aanbevelingen Van Montfoort

2-7-2020

Beste gemeenteraadsleden,

In deze brief treft u ons advies over het raadsvoorstel naar aanleiding van het onderzoek van Van Montfoort. Het spijt ons mede te delen dat we niet akkoord kunnen gaan in verband met een aantal aanbevelingen uit het raadsvoorstel. We willen dat in deze brief kort aan u uitleggen, met daarnaast een aantal vragen ter overweging.

Allereerst hebben we zorgen over het deels overnemen van de aanbevelingen uit het onderzoek van Van Montfoort. Er bestaat dan een mogelijkheid dat het onduidelijk is wat de financiële gevolgen zijn. De gevolgen op financieel vlak zouden beperkt kunnen blijven, wanneer slechts een deel van de aanbevelingen over wordt genomen, terwijl de kwaliteit in het geding kan komen. De kosten dalen dan niet zoals gewenst, maar het welzijn van de inwoners wel. Onze vraag is dan ook: zijn de financiële gevolgen van de aanbevelingen die wel worden overgenomen inzichtelijk en zijn die significant genoeg om hiervoor te kiezen?

Uit deze opmerking uit het onderzoek van Van Montfoort blijkt dit zeer wenselijk en aan te raden: *“Verder blijken criteria voor de berekening van de budgetuitputting niet (meer) te achterhalen. Dit lijkt ons ongewenst als de gemeente de ambitie heeft om meer grip op de kosten te krijgen.”* (p. 29, Van Montfoort, 2019) Zijn de criteria voor berekening van budget nu duidelijker en later achterhaalbaar? En zijn de te verwachten financiële gevolgen in kaart gebracht en is duidelijk hoe de gewenste resultaten zullen worden bereikt, zowel op het gebied van kwaliteit als budget?

Een bedenking die wij hebben bij de samenwerking tussen backoffice en Stib, waarop al wordt ingezet, is dat het in de praktijk niet altijd zo effectief en gemakkelijk gaat als wordt geschetst. Dit doel hangt ook nauw samen met de nieuwe integrale visie op het sociaal domein. Het lijkt ons belangrijk dat bij deze aanbeveling ook de netwerkorganisaties in acht worden genomen. Vooral bij complexe casuïstiek is de samenwerking regelmatig minder effectief dan gewenst. Hierdoor ontstaan vertragingen, die weer kosten met zich meebrengen en risico's op nog meer kosten op de lange termijn. In de nieuwe visie is samenwerking tussen de netwerkpartners, backoffice en Stib een centraal punt om tot een resultaatgericht functioneren te komen. Veel van de uitvoering van de aanbevelingen in het raadsvoorstel zijn afhankelijk van een integraal functioneren bij het Stib. Het is volgens ons aan te raden om met een nauwgezette blik naar de praktijk te kijken en verder in te zetten op het verbeteren van de kwaliteit in de samenwerking.

We ondersteunen de aanbeveling om een gedragsdeskundige of orthopedagoog aan te stellen. Het lijkt ons voor deze functie wel wenselijk dat onafhankelijk kan worden gefunctioneerd. Zonder onafhankelijkheid zal het voor medisch professionals en netwerkpartners soms moeilijk en soms niet goed mogelijk zijn om de gedragsdeskundige als volwaardige gesprekspartner te zien. We horen graag meer over de invulling van de functie van de gedragsdeskundige of orthopedagoog.

Een van de adviezen uit het onderzoek van Van Montfoort is een professioneel team. Met een professioneel team is nog steeds veel afhankelijk van de rol van de regisseur en screener, of auditor. Bij de complexere casussen zijn vaak meerdere hulpverleners betrokken, maar soms, misschien te vaak zonder het beoogde resultaat. Hoewel complexe casussen hoge kosten meebrengen, blijkt een gebrek aan resultaat meer kosten mee te brengen op lange termijn en bovendien op menselijk vlak onwenselijk. Wanneer doelen in de zorgverlening niet behaald worden, is het risico dat de financiële gevolgen moeilijk in te schatten zijn, en de gevolgen voor de kwaliteit serieus en levenstandaard verlagend.

In het algemeen wordt in het onderzoek van Montfoort en in het raadsvoorstel duidelijk dat de kwaliteit omhoog moet, maar de kosten omlaag. In onze visie kan dat bijna alleen door resultaat in dienstverlening als doel te maken. Het niet verlenen van noodzakelijke ondersteuning is geen optie, zoals ook een budgetplafond geen optie is. De gevolgen voor de kwaliteit van zorgverlening en de negatieve impact die het kan hebben op de kosten, zouden in kaart kunnen worden gebracht. Hoewel een goed sluitend budget een belangrijk doel is, kan dit niet worden nagestreefd zonder aandacht voor de resultaten en hoe dit burgers in hun welzijn kan beïnvloeden. Effectieve zorg zou moeten leiden tot structurele verbeteringen, die ook de kosten beheersbaar houden. Onze vraag: hoe worden de resultaten en de kwaliteit worden gecontroleerd op effectiviteit in het bereiken van de gestelde doelen?

Volgens ons kan de second opinion, extern of door een netwerkorganisatie, veel opleveren en is het raadzaam om het advies over deze aanbeveling te heroverwegen. Een second opinion kan niet alleen bijdragen aan kostenbesparing en het uitsluiten van twijfelgevallen, maar kan ook bijdragen aan het vergaren van kennis en het beantwoorden aan wat haalbaar is voor de burger. Op lange termijn kan zich worden gekregen op factoren die kwaliteit en resultaat verhogen, zonder kosten uit het oog te verliezen. Het is daarnaast een van de belangrijke factoren die volgens ons kan bijdragen aan het beantwoorden aan een realistisch burgerperspectief, zoals in 2017 omschreven door de Wetenschappelijke Raad in *Weten is nog geen doen*.

Over het inzetten op de voorperiode en preventie denken we dat er raakvlakken zijn met de integrale visie op het sociaal domein en ons advies hierover. Dat deze aanbeveling van Van Montfoort niet wordt overgenomen, kunnen we moeilijk ondersteunen, gezien het een centraal doel is in de nieuwe visie, waarover we onze steun al hebben uitgesproken. Hoewel hier opgemerkt wordt dat het landelijk percentage hoger is dan het percentage jeugdigen in jeugdbescherming, neemt dit niet weg wanneer Van Montfoort schrijft dat de stijging binnen de gemeente Buren percentueel groot is vergeleken met de toename landelijk. De verwachting die wij hieruit opmaken is dat het percentage *in de gemeente Buren* ten opzichte van landelijk, in lijn met de verwachting van Van Montfoort alleen maar zal stijgen in de lopende jaren. Het inzetten op de voorperiode en preventie hangt daarnaast sterk samen met het effectief functioneren van de regisseur en eventuele gedragsdeskundige. Het lijkt ons derhalve onrealistisch dit deel van het advies niet over te nemen, zowel op het gebied van kostenbesparing als kwaliteit.

Uit het *Verslag Werkgroep Sociale Impact van de Coronacrisis* (2020) blijkt dat kwetsbare inwoners, vooral met reeds bestaande, complexe problemen, op de lange termijn kwetsbaarder worden, zowel op sociaal als financieel gebied. Het gaat hier niet altijd om een homogene doelgroep, dus oplossingen vereisen vaak maatwerk. Het herstel in de samenleving dat nodig is, is als integrale opgave deel van het sociaal domein, waarop naar verwachting een grotere druk zal komen te staan, dan in het onderzoek van Van Montfoort kon worden verwacht. Onze zorg is dat het met de over te nemen aanbevelingen onduidelijk is hoe hierop wordt ingespeeld. Het investeren in bestaande initiatieven in de gemeente, kan hier wellicht een positieve bijdrage aan leveren, al zien we als participatieraad ook dat met het lastig is om rekening te houden met de gevolgen van de coronacrisis.

Als laatste willen we een zorgwekkende trend benadrukken, al zijn we ons ervan bewust dat het een landelijk probleem is: de stijgende zorgkosten en -behoefte, tegenover een dalend budget voor het sociaal domein bij veel gemeenten. Dit levert op langere termijn een onhoudbaar spanningsveld op, aldus de VNG in een recent position paper aan de Tweede Kamer. Mede om deze reden hebben we in ons advies over de visie op het sociaal domein aangeraden om een niet sluitende begroting te overwegen. Zonder deze mogelijkheid blijft er een kans dat de problemen in het sociaal domein oppervlakkig worden aangepakt. Als participatieraad ondersteunen wij de oproep van een groot aantal gemeenten in Nederland aan de Tweede Kamer, over de financiële noodsituatie die ontstaat in het sociaal domein.

We bieden onze vragen ter overweging aan en hopen dat deze een weg vinden naar de beleidsplannen en -uitvoering. We kunnen niet goed akkoord gaan met het raadsvoorstel, omdat twee van de aanbevelingen die niet worden overgenomen, door ons worden ondersteund in het advies over de integrale visie op het sociaal domein. Daarnaast biedt de praktijk van de samenwerking tussen backoffice, Stib en netwerkpartners zoals daar nu op wordt ingezet, niet gelijk reden tot optimistische vooruitzichten. In het licht van de visie op het sociaal domein, vinden wij het verstandig als hier sterker op wordt ingezet.

Met vriendelijke groet,

De Participatieraad,

*de Participatieraad
Buren*

Mathilde Moree

Kees de Haas

Ellen van Niekerk

Joe Odding